

**რეაქტული ქონების
ჩამორთმევა და სახელმწიფოსათვის
გადასმასთან დაკავშირებული ნაკრძავის
კომპენტარი საქართველოს სამთავროს
საარსებო კოდექსის მიხედვით**

გრიგოლ როგავაძის სახელობის

უნივერსიტეტი

**ქართული
ენის ინსტიტუტი**

გია ქორია

რეკლამური ქონების

ჩამორთმევასა და სახელმწიფოსათვის

გადაცემასთან დაკავშირებული წარმოების

კომენტარი საქართველოს სამოქალაქო

საპროცესო კოდექსის მიხედვით

347.232.1+ 347.9(479.22)194

გრეგოშვილის
უნივერსიტეტი

1 ქონებრივი სამართალი

2 საქართველოს სამართალი

ნაშრომი მომზადებულია გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე

ს. მ. მ. მ.

3 ქონებრივი სამართალი

რედაქტორი:

პროფესორი გია ლიღუაშვილი

რეცენზენტი:

იურიდიულ მეცნიერებათა
კანდიდატი ახმით გუგაია

© გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
© გია კირია
© Grigol Robakidze University
© Gia Kiria
ISBN 99940-826-7-1

+343.272

რედაქტორისაბან

რეკლამური ქონების ჩამორთმევისა და სახელმწიფო საბუნების
დაცემასთან დაკავშირებული წარმოება სამოქალაქო სამართლებრივი
საპარტლის ერთ-ერთი სახის წარმოებაა, რომელშიც არა-
ტრადიციულადაა გადაწყვეტილი არა მხოლოდ მტკიცების
ტვირთი, არამედ სამოქალაქო პროცესის სხვა სამართლებრივი
ინსტიტუტები.

წინამდებარე კვლევა, ქართულ სინამდვილეში, არის ცდა იმისა,
რომ მეცნიერულად, შედარებით-სამართლებრივი ანალიზის სა-
ფუძველზე დამუშავდეს აღნიშნული წარმოების ყველა ის სა-
კითხი, რაც მოცემულია საქართველოს სამოქალაქო საპროცე-
სო კოდექსის XLIV¹ თავში.

წინამდებარე ნაშრომი უდავოდ წაადგება როგორც პრაქტიკოს
მუშაკებს, ისე იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტებს, სამეც-
ნიერო დარგის წარმომადგენლობას თუ საზოგადოების ფართო
ფენებს.

**რეპეტული ქონების ჩამორთმევის
და სახელმწიფოსათვის გადაცემასთან
დაკავშირებული წარმოების კომენტარი
საქართველოს სამოქალაქო
საპროცესო კოდექსის მიხედვით**

XX საუკუნის ბოლოს საქართველოში თავი იჩინა კორუფციამ. მან მოიცვა კორუფციის სფეროები, როგორცაა: განათლება, პოლიტიკა, ეკონომიკა, ხელოვნება და სხვა. თან დაერთო მკვლევლობები, აღამიანთა გატაცებები, ნარკოტიკებით ვაჭრობა და სხვა. ყოველივე ამან კი მიგვიყვანა იქამდე, რომ მოხდა საზოგადოებრივი ცხოვრების ამა თუ იმ წამყვანი სფეროების არა თუ განვითარება, არამედ უკან სვლა-რეგრესი. საქართველოს სამართლებრივ სისტემაში უკანონო შემოსავლების კონფისკაციის ინსტიტუტების არქონამ და დამკვიდრებულმა დაუსჯელობის სინდრომმა ხელსაყრელი გარემო შექმნა კორუფციის აყვავებისა და ორგანიზებული დანაშაულებრივი დაჯგუფებისა თუ ცალკეული პიროვნების არაკანონიერი ქმედებების აღზევებისათვის.

ზემოაღნიშნული საქმიანობისათვის პასუხს არავინ აგებდა, რაც გამოწვეული იყო სათანადო ნორმატიული აქტების არარსებობით. ბოლო წლებში საქართველო მიუერთდა მრავალ საერთაშორისო კონვენციას: "აღამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა ევროპული კონვენცია"; "ევროსაბჭოს კონვენცია ფულის გათეთრების, დანაშაულებრივი საქმიანობის შედეგად მოპოვებული შემოსავლების მოძიების, ამოღებისა და კონფისკაციის შესახებ" (სტრასბურგი 1990); ევროსაბჭოს კონვენცია "სისხლის სამართლის კორუფციის შესახებ" (სტრასბურგი 1999); ევროსაბჭოს კონვენცია "სამოქალაქო სამართლის

კორუფციის შესახებ" (სტრასბურგი 1999); გაეროს კონვენცია "ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ" (პალერმო 2000); "გაეროს კონვენცია კორუფციის წინააღმდეგ (ვენა 2002) და სხვა საერთაშორისო ველოს პარლამენტის მიერ რატიფიცირებული ინტერნაციონალური საერთაშორისო აქტების ნაწილი. ქართული საზოგადოების არასაკმარისს აქტიურობასა და პოლიტიკური ნების გარკვეულ დეფიციტზე შეტყველებს კონფისკაციისა თუ სხვა ანტიკორუფციული ინსტიტუტების არდამკვიდრება ქართულ სამართლებრივ სივრცეში.

ვითარება გართულდა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებითაც, რომლის მიხედვით კონფისკაციის ინსტიტუტი არაკონსტიტუციურად გამოცხადდა და შესაბამისად იურიდიული პასუხისმგებლობის ნორმის ეს სახე საქართველოს კანონმდებლობიდან გაქრა. თუმცა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი (მუხლი 52) უშვებს ე.წ სპეციალურ კონფისკაციას, რომელიც გულისხმობს მხოლოდ დანაშაულის საგნისა და იარაღის ჩამორთმევას. ამდენად, შექმნილი ვითარება მოითხოვს კონფისკაციის ინსტიტუტის კანონმდებლობის მიერ ახლებურ გააზრებასა და კანონმდებლობაში სათანადოდ ასახვას. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულია საკუთრებისა და მემკვიდრეობის უფლება კონსტიტუციის 21-ე მუხლის მე-3 ნაწილში მითითებულია: "აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევა დასაშვებია კანონით პირდაპირ დადგენილ შემთხვევებში, სასამართლოს გადაწყვეტილებით ან ორგანული კანონით დადგენილი გადაუდებელი აუცილებლობისას და მხოლოდ სათანადო ანაზღაურებით.

სწორედ ზემოთ აღნიშნული პრობლემების მოგვარების, ასევე ანტიკორუფციული და ანტირეკეტული საკანონმდებლო ბაზის შექმნის მიზნით 2004 წლის 24 ივნისს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი "ორგანიზებული დანაშაულის და რეკეტის შესახებ" რითაც

რამდენიმე საკანონმდებლო აქტში ცვლილებები და დამატებები იქნა შეტანილი. ცვლილებები შეეხო ისეთ საკანონმდებლო აქტებს, როგორცაა სისხლის სამართლის, სისხლის სამართლის საპროცესო, ტრაციული სამართლის და ჩვენთვის საინტერესო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსებს. აღნიშნული საკანონმდებლო ცვლილებები შეიცავს ისეთ ნორმებს, რომლებიც არეგულირებენ თანამდებობის და მათთან დაახლოებულ პირთათვის, ასევე რეკეტის შედეგად შექმნილი ქონების და რეკეტირის უკანონო და დაუსაბუთებელი ქონების ჩამორთმევის პროცედურებს.

ზემოთ აღნიშნული კანონის წყაროებია: რიკოს კანონი და იტალიის გამოცდილება, რის საფუძველზეც შეიქმნა ანტიკორუფციული და ანტიმაფიური კანონმდებლობა, რომელიც ეხება ქონების კონფისკაციის საკითხებს; საერთაშორისო სამართლებრივი აქტები და ა.შ

რაც შეეხება რიკოს კანონს ეს არის აშშ-ს კონგრესის მიერ მიღებული სამართლებრივი ნორმატიული აქტი, რომელიც წარმოადგენს იმ პირთა უფლებების დაცვის საშუალებათა ერთობლიობას, რომელთაც მიადგა ფინანსური ზარალი სხვა პირთა არაკანონიერი ქმედებებით. ამ აქტის საფუძველზე მათ უფლება აქვთ აღძრან სარჩელი, როგორც შტატის ასევე ფედერალურ სასამართლოში.

თავის მხრივ რიკოს კანონი აშშ-ს კონგრესის მიერ მიღებულ იქნა 1970 წელს, მაგრამ, რა თქმა უნდა, იგი ძალაში არ შესულა. მას დასჭირდა რამდენიმე წელი იუსტიციის დეპარტამენტისაგან და საბოლოოდ ის ამოქმედდა 1980 წელს. რიკოს კანონის მე-8 თავში, კერძოდ 1961-ე მუხლში მოცემულია ტერმინთა განმარტება, სადაც რეკეტული საქმიანობის ცნება საკმაოდ ფართოდ არის განსაზღვრული, კერძოდ ნებისმიერი მოქმედება ან მუქარა მოქალაქისადმი მკვლელობის, ადამიანის გატაცების, გემბლლინგის (აზარტული თამაშების), ხანძრის გაჩენის, ძარცვის, მექრთამეობის, გამოძალვის ჩათვლით,

ასევე ნარკოტიკებით ან ნარკოტიკული თვისებების მქონე შემცველი სხვა ნივთიერებებით ვაჭრობა, რომელიც საშიშია ჯამრთელობისათვის და რომლისთვისაც ფედერალური კანონით სანქციის სახით გათვალისწინებულია თავისუფლების აღკვეთა ვადით არა უმეტეს 1 წლისა.

გარდა ამისა, რიკოს აქტი შეიცავს იმ ფედერალურ დანაშაულებათა ჩამონათვალს, რომელიც განისაზღვრება, როგორც "რეკეტიორობა";

- ჰობსის კანონის დარღვევა;
- მექრთამეობა, მექრთამეობა სპორტთან დაკავშირებით;
- ფულის გაყალბება ან ფულის გათეთრება;
- პროფკავშირების ფონდების გახარჯვა;
- საფოსტო თაღლითობა;
- სატელეფონო თაღლითობა;
- სასამართლოში მართლმსაჯულებისათვის ხელისშემშლელი (შტატის და ფედერაციის დონეზე);
- სიგარეტის კონტრაბანდა;
- მანას კანონის დარღვევა ე.ი თეთრკანიანი მონებით ვაჭრობა;
- თარლითური გაკოტრება;
- ნარკოტიკების შესახებ კანონმდებლობის დარღვევა;
- პორნოგრაფია.

აღსანიშნავია ისიც, რომ დამოუკიდებელ დანაშაულად ითვლება არა მარტო რეკეტიული საქმიანობის განხორციელება, არამედ რეკეტიული დაჯგუფების, ორგანიზაციის წევრობაც კი, მაგ: ამა თუ იმ "ოჯახში" გაერთიანება.

რიკოს კანონის სისხლის სამართლებრივ სასჯელებთან ერთად მოცემულია სამოქალაქო სამართლებრივი ნორმები ქონების კონფისკაციის შესახებ, რაც მოითხოვს იმ ქონების კონფისკაციას, რომელიც მოპოვებულია რიკოს აქტის დარღვევით. ეს აქტი ასევე შეიცავს ნორმებს,

რომლის საფუძველზეც მოქალაქეებს უფლება აქვთ აღძრან სარჩელი სასამართლოში მიყენებული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნით ნებისმიერი ფიზიკური ან იურიდიული პირისადმი, რომელთა ქონებას უზღვევს რიკოს კანონის 1962-ე მუხლით გათვალისწინებული ზიანი. მათ უფლება აქვთ შესაბამისი იურისდიქციის ფედერალურ სასამართლოში აღძრან სარჩელი მათთვის მიყენებული ზიანის სამმაგად ანაზღაურების მოთხოვნით, ადვოკატისათვის გონივრული ჰონორარის გაცემის ჩათვლით.

რიკოს კანონის წინააღმდეგ გამოდის ოთხი ძირითადი კრიტიკული შენიშვნა:

1. შეიძლება პირი მართლაც ჩადიოდეს რაიმე ქმედებას, მაგრამ რიკოს კანონით გათვალისწინებული ქმედებისაგან საკმაოდ შორს იყოს, თუმცა მაინც ამ აქტით რეგულირდებოდეს.
2. რიკოს კანონის გამოყენებამ შეიძლება მიგვიყვანოს აქტივების გაყინვამდე, მანამ, სანამ დაიწყება სასამართლოს განხილვა. ასეთი სახის აქციების გამო ხშირად კომპანიები წვევტენ თავიანთ საქმიანობას. აქტივების გაყინვის შესახებ არსებულმა მუქარამ შეიძლება აიძულოს კომპანია, რომ აღიაროს დანაშაული, თუნდაც რომ ეს არ შეესაბამებოდეს სიმართლეს.
3. რიკოს კანონზე დაყრდნობით, ბრალდება სასამართლოს წინაშე, ბრალდებულს რეკეტორის იარაღის აკრავს, რაც მოცემულ გარემოებებში წარმოადგენს სასამართლო განხილვის საგანს, თუმცა შესაძლებელია, რომ ეს რეალური არ იყოს.
4. რიკოს კანონი უშვებს სარჩელის აღძვრას სასამართლოში მიყენებული ზიანის სამმაგად ანაზღაურების მოთხოვნით, აქ იგულისხმება ასევე ჩვეულებრივი საქმიანი ოპერაციებიც.

სწორედ რომ წერილმანი სახის სამართალდარღვევები ხვდებიან რიკოს აქტის რეგულირების ქვეშ, რაც მოწინააღმდეგეთა აზრით არასამართლიანია.

რიკოს კანონის მომხრეები თავის მხრივ ამტკიცებენ რომ ეს კანონი არის ეფექტური საშუალება მსხვილი დანაშაულებრივი კორპორაციების გამოსამჟღავნებლად.

1986 წლიდან დაახლოებით 1000-მდე სამოქალაქო სარჩელი აღიძრა სასამართლოში რეკვიზიტორობით მიყენებული ზიანის სამმაგად ანაზღაურების მოთხოვნით, ამ სარჩელითა მოპასუხეები იყვნენ სხვადასხვა ბიზნეს კონკურენტები; თაღლითები; ფასიანი ქაღალდების ოპერაციებით დაკავებული ბროკერები; პროფკავშირები. 1986 წლიდან მოყოლებული ფედერალურ სასამართლოები ყოველწლიურად დაახლოებით 1000-მდე სამოქალაქო სარჩელს იღებენ. ასეთი მსგავსი სამოქალაქო საქმეები სასამართლოში იმდენად ბევრია რომ პრაქტიკოსმა იურისტებმა გამოსცეს საკუთარი ბიულეტენი "ლიცო აწ დეპორტერ" (რიკოს კანონის საფუძველზე მიღებული სასამართლო გადაწყვეტილებათა კრებული). 1996 წელს ტეხასის შტატმა რიკოს კანონის საფუძველზე სარჩელი აღძრა თამბაქოს მწარმოებელი კორპორაციის წინააღმდეგ და მოითხოვა მისგან თანხა 4 მილიარდი დოლარი, რომელიც უნდა დახარჯულიყო იმ დაავადებულ პირთა მკურნალობისათვის, რომელთა დაავადებაც გამოწვეული იყო თამბაქოს მოხმარებით, თუმცა როგორც პრაქტიკამ აჩვენა, სასამართლო დავის მოგება კერძო პირის სარჩელის საფუძველზე საკმაოდ რთულია.

რიკოს კანონის ავტორი რობერტ ბლექი ამტკიცებს, რომ ამ სტატუსის სამოქალაქო სამართლებრივი მუხლები იძლევა დიდ შესაძლებლობას დაზარალებულისათვის დარღვეული უფლებების აღდგენისათვის და ამასთანავე ხელს უშლის მსგავსი სახის დანაშაულის ჩადენას.

იმისათვის, რომ დაუმსახურებელი “რეკეტიორიობის” იარლიყის პრობლემა მოიხსნას აუცილებელია ტერმინი “რეკეტირი” ამოვიღოთ იმ ნორმებიდან, სადაც საუბარია სამოქალაქო სამართლებრივ პასუხისმგებლობაზე ვაზობენ რიკოს კრედიტორები¹.

აშკარა მოწოდებიდან გამომდინარე სახელმწიფო მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ კონფისკაცია არის საკმაოდ მიმზიდველი ინსტიტუტი. 1972 წელს ჰავაიში მიღებულ იქნა რიკოს სამოქალაქო სამართლის კანონი, რომელშიც შედის ნორმები ქონების ამოღებისა და კონფისკაციის შესახებ. 1989 წელს ანალოგიური კანონმდებლობა იქნა მიღებული 25 შტატში. სწორედ ამ დროს რამდენიმე ამერიკული გამოცემა გახდა მიზეზი კონფისკაციის მიმართ დიდი ინტერესისა, მაგ: გენერალურმა ეროვნულმა ასოციაციამ დაიწყო ყოველთვიური საინფორმაციო ბიულეტენის გამოშვება, რომელიც ეხებოდა რიკოს სამოქალაქო სამართლებრივი ნორმების გამოყენებას; ასევე პოლიციის საგამოძიებო ფორუმის ბიულეტენის აქტივების გაყინვისა და კონფისკაციის შესახებ და ა.შ

რიკოს კანონის სტატუსი ითხოვს, რომ ამოღებული და კონფისკირებული ქონების რეალიზაციის შედეგად მიღებული ნაღდი ფული დახარჯულ იქნას ნარკომანიასთან წინააღმდეგ ბრძოლაში, რაც თავის მხრივ გულისხმობს ამ თანხის მნიშვნელოვანი ნაწილის გადაცემას სამართალდამცავი და სამართალმწარმოებელი ორგანოებისათვის.

რიკოს კანონში შესული სამოქალაქო პროცესუალური ნორმები შეიცავს “ნარკოტიკების ბოროტად გამოყენებაზე გაფრთხილებისა და კონტროლის შესახებ” კანონის 881-ე მუხლს. 1978 და 1984 წლის ცვლილებებით გაფართოებულ იქნა ამ მუხლის მოქმედების წრე. დღესდღეობით ამ მუხლით დაშვებულია ყველა იმ მოგების კონფისკაცია,

¹ Wildam and Gilbert 1989

რომელიც მიღებულია ნარკოვაჭრობით. ეს მუხლი იძლევა მთელი იმ უძრავი ქონების კონფისკაციის საშუალებას რომელიც ადრე გამოყენებული იყო ნარკოტიკების შესახებ კანონმდებლობის დარღვევისათვის, მაგნიტსკის შენობა-ნაგებობები; ნადი ფული; ავტომობილები და სხვა. ეს ყველაფერი ექვემდებარება კონფისკაციას.

ბრალდების საფუძველზე სასამართლოს შეუძლია ამოიღოს დამნაშავესაგან "სუფთა" აქტივები მისი "ჭუჭყიანი" ქონებიდან, რომელზეც ვრცელდება კონფისკაცია. ქონების მფლობელს უფლება აქვს გაასაჩივროს ამოღება მას შემდეგ, რაც მოხდება კონფისკაცია. მან უნდა დაამტკიცოს, რომ კონფისკირებული ფული ან ქონება მიღებული იყო ლეგალური გზით. 1993 წელს უმაღლესმა სასამართლომ დაადგინა, რომ ბრალმდებელს უფლება არა აქვს ამოიღოს უძრავი ქონება მისი მფლობელის შეუტყობინებლად ე.ი სასამართლო გადაწყვეტილების გარეშე. ეს გადაწყვეტილება ვრცელდება მხოლოდ უძრავ ქონებაზე და არა ისეთ საგნებზე, რომელთა ტარებაც თან შეიძლება.

სამოქალაქო საპროცესო წესით კონფისკაცია წარმოებს იმ რემ, განსხვავებით სისხლის სამართლებრივი წარმოებისაგან, რომელიც იმ პერსონამ მოქმედებს. ასეთი სახის აქცია მიმართულია ქონების წინააღმდეგ და არა პიროვნების, ამიტომ სისხლის სამართლებრივი გამართლება არ წარმოადგენს სამოქალაქო წესით კონფისკაციისათვის დაბრკოლებას. 1996 წელს უმაღლესმა სასამართლომ (რსერყ აშშ-ს წინააღმდეგ) დაადგინა, რომ სისხლის სამართლებრივი დევნა და სამოქალაქო სამართლებრივი კონფისკაცია ერთი და იმავე საქმეზე არ არღვევს კონსტიტუციურ პრინციპს, რომლის მიხედვითაც პირმა ჩადენილ დანაშაულზე პასუხი ერთხელ უნდა აგოს.

თუ სადავოა ქონების კონფისკაცია, მაშინ ბრალდების უარყოფისა და მტკიცების ტვირთი გადადის ბრალდებულზე, რომელიც ვალდებულია ამტკიცოს, რომ მისი

ქონება არ ექვემდებარება კონფისკაციას, ვინაიდან ქონება მიღებულია ლეგალური გზით. მტკიცების ტვირთის ბრალდებულზე დაკისრება პრაქტიკულად აუქმებს მის უფლებას შეიტანოს სარჩელი კონფისკაციის ქონების დაბრუნებაზე.

1993 წელ აშშ-ს უმაღლესმა სასამართლომ ერთხმად დაადგინა, რომ მერვე შესწორების შესაბამისად აუცილებლად უნდა იყოს დაცული პროპორციულობა ჩადენილი დანაშაულის სიმძიმესა და ამოსაღები ქონების ღირებულებას შორის.

რაც შეეხება იტალიას, იქ მორე მსოფლიო ომის შემდგომ მაფია აკონტროლებდა სახელმწიფო მმართველობის უკლებლივ ყველა სფეროს და უშუალო გავლენას ახდენდა პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებზე. იტალიური საზოგადოების პროტესტმა, რომელიც "სუფთა ხელებით" არის ცნობილი, შესძლო სამართლებრივი მექანიზმების ეფექტურად ამოქმედება და მაფიის დაჯგუფებების მნიშვნელოვანი შეზღუდვა. ამ მხრივ უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება კონფისკაციას ეი ქონების ჩამორთმევის ინსტიტუტის არსებობას, რომლის მეშვეობითაც ყველაზე მძიმე დარტყმა იგემა მაფიამ, კორუფციაში ჩართულმა სახელმწიფო მოხელეებმა და საერთოდ ორგანიზებულმა დანაშაულმა.

იტალიაში ქონების ჩამორთმევის ინსტიტუტს მრავალსაუკუნოვანი ისტორია აქვს, XIV საუკუნეში ქალაქ სახელმწიფო ვენეციაში ეს ინსტიტუტი წარმატებულად ფუნქციონირებდა. ქალაქის კანონი ითვალისწინებდა მკვლელობის, ქურდობისა და სხვა დანაშაულის ჩამდენის მთელი პირადი უძრავ-მოძრავი ქონების ავტომატურად ჩამორთმევას. სასჯელის ეს ფორმა კიდევ უფრო გამკაცრდა XVII საუკუნისათვის ქონების ჩამორთმევა ვრცელდებოდა დამნაშავის ნათესავებზეც, რათა მათი ქონება შემკიდრობით არ გადაცემოდა დამნაშავეს, XIX საუკუნეში თანდათან მკვიდრდება ინდივიდის "იუს

ნატურალის" ღირებულებები. იგულისხმება საკუთრების უფლების ახლებური გააზრება; შედეგად უქმდება ყველა კანონი, რომელიც ხელყოფს საკუთრებას. ამის შემდეგ საკუთრების უფლების დაცვის მოტივით დაინაშინეს კონება, ნაცვლად ჩამორთმევისა შემკვიდრობით გადაეცემა მის ნათესავეებს.

იტალიაში სახელმწიფოებრიობის წარმოშობასა და განვითარებას მუდმივად თან სდევს მაფიის, როგორც ორგანიზებული დანაშაულის ანრდილი. XX -ის 80-იანი წლებისათვის სახელმწიფო კონტრაქტები ხდება მაფიის, მეწარმეობისა და პოლიტიკის გზისშესაყარი, რაც ერთგვარ სამხხრივ შეთანხმებას ქმნის ამ სფეროებს შორის. ამგვარი სიმბიოზი ხელსაყრელ ფინანსურ გარემოს აყალიბებს სახელმწიფოს პოლიტიკური კორუფციის აყვავებისათვის. იტალიელი იურისტების შეფასებით მაფიისათვის დამახასიათებელია ორსახოვნება:

1. ის, რომ მაფია არ მოქმედებს სახელმწიფოსაგან დამოუკიდებლად და მის წინააღმდეგ.
2. რეალურად კი თანამედროვე მაფია ჩართულია სახელმწიფო სახსრების განკარგვასა და საზოგადოებრივი ცხოვრების პროცესებში.

იტალიის ანტიკორუფციული პოლიტიკის სამართლებრივი საფუძველი დევს იტალიის რესპუბლიკის 1947 წლის კონსტიტუციის 97-ე მუხლში, რომელიც გულისხმობს კანონის აღსრულებასა და მიუკერძოებლობას. მისი უზრუნველყოფა უპირველეს ყოვლისა ეკისრება სახელმწიფო მოხელეებს. სახელმწიფო მართველობასთან დაკავშირებული დანაშაულისათვის გათვალისწინებულ სასჯელთა ძირითად კორპუსს მოიცავს სისხლის სამართლის კოდექსი.

მიუხედავად საერთაშორისო სამართლებრივ სივრცეში იტალიის მჭიდრო ინტეგრირებულობისა, რასაც მოწმობს საერთაშორისო აქტების ასახვა ეროვნულ კანონმდებლობაში, სისხლის სამართლის კოდექსი საკმაოდ დიდხანს

არ ითვალისწინებდა კონფისკაციის გამოყენებას სამართლებრივ დანაშაულისათვის.

2000 წლის 29 სექტემბრის №300 კანონის საფუძველზე იტალიის კონფისკაცია სისხლის სამართლის 314-320 და 322-ე მუხლებით დადგენილი დანაშაულის შემდეგი სახეებისთვის: ქრთამის აღება სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების ან შეუსრულებლობისათვის; ქრთამის აღება უკანონო სასამართლო ქმედებებისათვის და ქრთამის აღება საჯარო მოხელის მიერ.

იტალიის სისხლის სამართლის კოდექსი საჯარო მოხელის ცნებას შემდეგნაირად განმარტავს; პირი, რომელიც ახორციელებს საჯარო ფუნქციებს საკანონმდებლო, სასამართლო და ადმინისტრაციულ სფეროში. ადმინისტრაციულ ფუნქციად მიიჩნეულია საჯარო ფუნქცია, თუ ამას ადგენს საჯარო უფლებამოსილებათა გადაცემის საშუალებით.

იტალიაში ძირითად ანტიმაფიურ საკანონმდებლო აქტად მიიჩნევა 1965 წლის 31 მაისის 3575 კანონი მაფიის წინააღმდეგ, რომელმაც შემდგომ განიცადა არსებითი ცვლილებები. კანონი შეეხება მაფიოზური დაჯგუფებების, ორგანიზებული დანაშაულის წევრობაში ექვმიტანილ პირებს, რომლებიც ასეთი დაჯგუფებების ინტერესებისათვის იღწვიან და შესაბამისი მეთოდებითვე მოქმედებენ. კანონი მიზნად ისახავს მაფიის წევრთა თავისუფლების შეზღუდვას და რაც მთავარია ემუქრება მაფიის ფინანსურ კეთილდღეობას. ხსენებული კანონის მე-2 მუხლის თანახმად, მოსამართლე იღებს გადაწყვეტილებას იმ პირთათვის ქონების ჩამორთმევის შესახებ, რომლის მიმართაც დაწყებულია სისხლის სამართლის საქმის წარმოება თუკი: მისი ქონების ღირებულება არ შეესაბამება პირის მიერ ოფიციალურად გაცხადებულ შემოსავლებს; მის მიერ განხორციელებულ ეკონომიკურ საქმიანობას; გარკვეულ საფუძველზე ქონება მიიჩნევა დანაშაულებრივ

ვი საქმიანობით მოპოვებულად; მისი დანიშნულებაა და-
ნაშაულებრივი საქმიანობისათვის გამოყენება.

ეროვნული

კანონი ქონების ცნებაში აერთიანებს უძრავ და მძრავ ქონებას, მათ შორის ფასიან ქაღალდებს. რესპუბლიკის პროკურორის ან ქვესტორის (პოლიციის კომისარი იტალიაში) მოთხოვნის საფუძველზე ტრიბუნალი იღებს კონფისკაციას, თუ არ დადასტურდა მისი კანონიერი წარმომავლობა. ქონების გადაწყვეტილების მიღებამდე მისი წარმომავლობის უკანონობას ამტკიცებს რესპუბლიკის პროკურორი ან ქვესტორი. ამგვარად, საქმე გვაქვს მტკიცების ტვირთის შერეულ სახესთან.

ჩამორთმეული ქონების მართვისათვის დანიშნული ადმინისტრატორის მოვალეობას შეადგენს სეკვესტრირებული ქონების დაცვა, შენახვა და ადმინისტრირების, ასევე შესაძლებლობის შემთხვევაში ქონების გაზრდა. ყოველივე ეს ხორციელდება მოსამართლის უშუალო ზედამხედველობით. მკაცრადაა განსაზღვრული ადმინისტრატორის საქმიანობის რეგლამენტი, რათა თავიდან იქნას აცილებული ჩამორთმეული ქონების განკარგვა მისი უწინდელი მფლობელის მიერ. ადმინისტრატორს ეკრძალება მთელი რიგი ქმედებების განხორციელება, კერძოდ: მოსამართლის წინასწარი ნებართვის გარეშე სესხის აღება; გარიგებების დადება; საარბიტრაჟო შეთანხმება; თავდებობა; ქონების იპოთეკით დატვირთვა; სასამართლო პროცესზე მხარედ გამოსვლა. 1965 წლის №575 კანონის მე-2 სექციის მუხლის თანახმად, ჩამორთმეული ქონების ადმინისტრირებისა და შენახვის საჭირო ან აუცილებელ ხარჯებს ანაზღაურებს ადმინისტრატორი საამისოდ გამოყოფილი თანხებიდან. თუ არ მოიპოვება სეკვესტრული ქონების სამართადად საკმარისი თანხა, მაშინ ამ ხარჯებს გაიღებს სახელმწიფო, ხოლო სეკვესტრის გაუქმების შემთხვევაში ქონების მართვისა და დაცვისათვის გაღებული ხარჯები სახელმწიფოს არ აუნაზღაურდება. ქონების კონფისკაციის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში ადმინისტრატორის მიერ გაწეული

საქმიანობის, მისი მომსახურების, აგრეთვე, მის მიერ დამხმარე პირებზე გაცემული ხარჯები ანაზღაურდება ჩამორთმეული ქონების ადმინისტრირების ანგარიშებიდან. თუ ანგარიშზე არსებული თანხები ვერ ფარავს ხარჯებს, სენებულ ხარჯებს, მათ ნაწილობრივ ან მთლიანად ანაზღაურებს სახელმწიფო უკუანაზღაურების უფლების გარეშე. სეკვესტრის გაუქმების შემთხვევაში ზემოთხსენებულ ხარჯებს მთლიანად გაიღებს სახელმწიფო.

1996 წლის 7 მარტის №109 კანონი იტალიური არასამთავრობო ორგანიზაციების "ლიბერა"-ს, "არჩი"-სა და "აეიზო პიბლიკო"-ს ღვაწლის შედეგია. იგი ძირითადად წარმოადგენს 1965 წლის 31 მაისის კანონის შესწორებებს. მან კონფისკაციას სავსებით რეალური და კეთილშობილური დანიშნულება შესძინა. კერძოდ, ცვლილება აყალიბებს რაციონალურ მექანიზმს კონფისკაციას დაქვემდებარებული ქონების შემდგომი განკარგვისათვის. ამგვარი ქონების მართვისას შემოსული ფულადი სახსრები აკუმულირდება პრედექტურასთან არსებულ ფონდში, რათა შემდგომ შესაძლებლობის ფარგლებში ჩამორთმეული უძრავი ქონება გაიცეს ინსტიტუციონალური, სოციალური, და საჯარო ინტერესების განსახორციელებლად, ადმინისტრატორების პროექტების თუნდაც ნაწილობრივ დასაფინანსებლად. ასევე, შემდეგი სპეციფიკური საქმიანობისათვის, როგორცაა დაზიანებული საცხოვრებელი რაიონების აღდგენა; სიღარიბის აღმოფხვრა; სკოლებში მართლწესრიგის შემსწავლელი კურსების დაწესება; ახალგაზრდა უმუშევართა შორის სამეწარმეო კულტურისა და მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა, აგრეთვე ეს თანხები და უძრავი ქონება ემსახურება ნარკომანიასთან ბრძოლას, ნარკომანთა მკურნალობასა და მათ რეაბილიტაციას, რისთვისაც თანხა გაიცემა სხვადასხვა სოციალური ფუნქციის მქონე იურიდიულ პირებს, თუ ისინი აკმაყოფილებენ გარკვეულ პირობებს. ამდენად, კანონი საზოგადოებისათვის უსამართლოდ წართმეულ ამა თუ იმ სიკეთეს საზოგადოებასვე უბრუნებს. ამით ის,

რა თქმა უნდა მნიშვნელოვნად აფერხებს სახელმწიფოში კრიმინოკრატიის დამკვიდრებას.

ქვემოთაა

ზემოხსენებულმა არასამთავრობო ორგანიზაციამ "ქვემოთაა"-მ 2001 წლის ოქტომბერში დააფუძნა ჩამორთმეული ქონების ეკონომიკური განვითარების მიზნით რეუტილი-საციის მნიშვნელოვანი გამოცდილება. აღნიშნული სამსახური წარმოადგენს ინფორმაციის წყაროს ჩამორთმეული ქონების მართვისა და გამოყენების საკითხებით დაინტერესებულ პირთათვის. იგი ასევე მართავს დისკუსიებს 1996 წლის 7 მარტის №109 კანონის ეფექტურობის შესახებ, რომელითაც სულ რაღაც ოთხ წელიწადში მოხერხდება 855000 ევროს ღირებულების 586 ერთეული უძრავი ქონების საზოგადოებრივი ინტერესების შესაბამისად გამოყენება და ეს მაშინ, როცა სექვესტრირებული ქონების მხოლოდ 3-20%-მდე ექვემდებარება კონფისკაციას.

ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ მიმართული იტალიის სამართლებრივი პოლიტიკის განვითარების ძირითადი მიმართულებები, შეიძლება ითქვას, სამაგალითოა ორგანიზებულ დანაშაულობათა წინააღმდეგ ეფექტური ღონისძიებების შემუშავებისა და მათი წარმატებით განხორციელების თვალსაზრისით. უნდა აღინიშნოს, იტალიაში ორგანიზებულ დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა ატარებს სისტემატურ და მუდმივ ხასიათს, რაც ელინდება ამ საკითხთან დაკავშირებული ახალი კანონების მიღებასა და მათ შემდგომ აღსრულებაში.

რაც შეეხება ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის 1 ოქმში მოცემულ 1 მუხლს, იქ აღნიშნულია: "ყველა ფიზიკურ და იურიდიულ პირს უფლება აქვს დაუბრკოლებლად ისარგებლოს თავისი ქონებით. არავის არ შეიძლება ჩამოერთვას ქონება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ამას საზოგადოების ინტერესები მოითხოვს და იმ პირობების დაცვით, რომლებიც

049587
3

გათვალისწინებულია კანონით და საერთაშორისო სამართლის ზოგადი პრინციპებით.

ქვეყნული

ამასთან, ზემოხსენებული დებულებები არაერთხელ ვევაში არ ზღუდავს სახელმწიფოს უფლებას მიიღოს ისეთი კანონები, რომლებიც მას მიანიჭა აუცილებლად ქონების გამოყენებაზე კონტროლის განხორციელებისათვის საერთო ინტერესების შესაბამისად ან გადასახადების გადახდის და სხვა შესატანების და ჯარიმების გადახდის უზრუნველსაყოფად.”

ეს მუხლი უზრუნველყოფს ქონებით დაუბრკოლებლად სარგებლობის უფლებას, რომელსაც, ზოგადად, შეიძლება ვუწოდოთ საკუთრების უფლება. კონვენციით უზრუნველყოფილი სხვა არსებითი მუხლების მსგავსად სახელმწიფოს შეუძლია შეზღუდოს ქონებით სარგებლობის უფლების განხორციელება. არ შეუძლია პიროვნებას ჩამოართვას ქონება “საზოგადოებრივ ინტერესებში და სამართლით გათვალისწინებული პირობების დაცვით”. მას შეუძლია აამოქმედოს ისეთი კანონები, რომლებიც აუცილებელია ქონებით სარგებლობაზე კონტროლის განხორციელები სათვის საერთო ინტერესებიდან გამომდინარე, ან იმ მიზნით, რომ უზრუნველყოს სხვადასხვა გადასახადების და მოსაკრებლების ამოღება. ამდენად, ამ მუხლის შესაბამისად, სახელმწიფოს გააჩნია თავისუფალი მოქმედების ფართო არეალი.

ფრაზის “დაუბრკოლებლად სარგებლობა” - ახსნა-განმარტებისას კომისია, ისევე როგორც სასამართლო, ხშირად განასხვავებენ ერთმანეთისაგან ქონების ჩამორთმევასა და მის გამოყენებაზე კონტროლის დაწესებას. საქმეთა განხილვის დროს ევროპის სასამართლო მოითხოვს სათანადო წონასწორობის დაცვას საზოგადოების ინტერესებსა და პიროვნების ფუნდამენტურ უფლებებს შორის და აღნიშნავს, რომ ქონების ჩამორთმევის, მისი სარგებლობაზე შეზღუდვების დაწესებისა და სხვა ანალოგიურ შემთხვევებში სამართლიანობა

მოითხოვს, შესაბამის დაზარალებულ ფიზიკურ პირებს მიეცეთ უფლება გაასაჩივრონ ხელისუფლების გადაწყვეტილებები ქონების ჩამორთმევის, ან მისი სარგებლობის კონტროლის დაწესების შესახებ ან კომპენსაციის ბაზე.

კონვენციის 1 ოქმის 1 მუხლის მოთხოვნები უზრუნველყოფენ "სამართლიან ბალანსს" საზოგადოების იტერესებს და კერძო პირთა უფლებებს შორის, ამასთან ზომები, რომლებითაც "საზოგადოებრივ იტერესებში" ხდება საკუთრების ჩამორთმევა, უნდა ემსახუროდეს კანონიერ მიზნებს, მათი გამოყენებისას დაცული უნდა იქნას გონივრული შესაბამისობა მიზანსა და საშუალებებს შორის.

საზოგადოებრივი აუცილებლობის არსებობა თავად საზოგადოების მიერ დგინდება იმ სოციალური და ეკონომიკური პოლიტიკის გათვალისწინებით, რომლის საფუძველზეც შესაძლებელია საკუთრების უფლების შეზღუდვა, თუმცა უნდა არსებობდეს "გონივრული საფუძველი" და დაცულ იქნეს პროპორციულობა სახელმწიფო და კერძო ინტერესებს შორის.

ევროპის სასამართლოს განცხადებით: "საზოგადოებრივი ინტერესების ცნებას ძალზედ ფართო ხასიათი აქვს. სასამართლო აღიარებს რა, რომ კანონმდებლობისათვის დატოვებული თავისუფალი მოქმედების არც სოციალური და ეკონომიკური პოლიტიკის განსაზღვრისას ფართო უნდა იყოს, პატივს სცემს კანონმდებლობის გადაწყვეტილებას იმის თაობაზე, თუ რა შედის "საზოგადოებრივ ინტერესებში" - იმ შემთხვევაში, თუ გადაწყვეტილებას აქვს აშკარად გონივრული დასაბუთება".

ქონების ჩამორთმევა, განხორციელებული ლეგიტიმური სოციალური, ეკონომიკური ან სხვა პოლიტიკის შესაბამისად, შეიძლება პასუხობდეს "საზოგადოებრივი ინტერესების"

სებს” იმ შემთხვევაშიც კი, თუ საზოგადოება პირდაპირ არ იყენებს ჩამორთმეულ ქონებას.

1 ოქმის 1 მუხლის არსებული რედაქციიდან დასტურებული პრაქტიკის მანძილზე კომისიის და სასამართლოს განმარტებიდან ნათლად ჩანს, რომ სახელმწიფოს თავისუფალი მოქმედების ბევრად უფრო ფართო არე გააჩნია “საზოგადოებრივი ინტერესების” კრიტერიუმებთან მიმართებაში, კონვენციის სხვა მუხლებში მოცემულ “აუცილებელ დემოკრატიულ სახელმწიფოში” სტანდარტთან მიმართებაში.

მას შემდეგ რაც, ზოგადად განვიხილეთ რეკეტული ქონების ჩამორთმევასთან დაკავშირებული საკითხები, გვინდა უშუალოდ მუხლობრივად გავაანალიზოთ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის თავი X IV¹, რომელიც შეეხება რეკეტული ქონების ჩამორთმევასა და სახელმწიფოსათვის გადაცემასთან დაკავშირებულ წარმოებას.

აღნიშნული თავი შესდგება ექვსი მუხლისაგან:

მუხლი 356¹. ტერმინტა განმარტება

ამ თავის მიზნებისათვის ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

- ა) რეკეტი – შემოსავლის ან სხვაგვარი ქონებრივი სარგებლის სისტემატურად მიღების მიზნით წარმოებული არაერთჯერადი და ორგანიზებული საქმიანობა, რომელიც დაკავშირებულია განზრახი დანაშაულის ჩადენასთან (თუ ნასამართლობა არ არის გაქარწყლებული ან მოხსნილი), თუ იგი განხორციელდა ორჯერ მაინც ხუთი კალენდარული წლის განმავლობაში, რომელშიც არ შედის რეკეტირის დაპატიმრებისა და სასჯელის მოხდის ვადა;
- ბ) რეკეტული დაჯგუფება – თავისი საქმიანობით რეკეტთან დაკავშირებული იურიდიული პირი, აგრეთვე

ფიზიკურ ან/და იურიდიულ პირთა ნებისმიერი გაერ-
თიანება;

- გ) რეკეტირი - პირი, რომელიც დამოუკიდებლად ან ხელს
პირთან (პირებთან) ერთად წარმართავს, რეკეტირის
დაჯგუფების საქმიანობას, ან სხვაგვარად მონაწი-
ლეობს რეკეტილი დაჯგუფების საქმიანობაში და
მისთვის ცნობილია რომ ეს დაჯგუფება რეკეტული
დაჯგუფებაა, აგრეთვე უკანონოდ წყვეტს ან მონაწი-
ლეობს რეკეტულ დაჯგუფებათა ან რეკეტულ დაჯ-
გუფებასა და სხვა პირთა შორის დავეების გადაწყვე-
ტაში;
- დ) ოჯახის წევრი - რეკეტირის მეუღლე, მისი არას-
რულწლოვანი შვილი და გერი, აგრეთვე რეკეტირთან
მუდმივად მცხოვრები პირი;
- ე) ახლო ნათესავი - რეკეტირის ოჯახის წევრი,
პირდაპირი აღმავალი და დაღმავალი შტოს ნათესავი,
და და ძმა, აგრეთვე მშობლისა და შვილის გერები,
მეუღლის და, ძმა და მშობელი;
- ვ) დაკავშირებული პირი - რეკეტირთან დაკავშირებული
პირი არის ის პირი, რომელსაც იურიდიული
დოკუმენტაციის საფუძველზე საკუთრებაში აქვს
ქონება და არსებობს საკმარისი მტკიცებულე-
ბები, რომ იგი მიღებულია რეკეტის შედეგად და ამ
ქონებით სარგებლობს რეკეტირი;
- ზ) რეკეტული ქონება - რეკეტიდან მიღებული ქონება, ამ
ქონებიდან მიღებული შემოსავალი, რეკეტიდან
მიღებული შემოსავალით შექნილი ქონება, აგრეთვე
რეკეტული დაჯგუფების, რეკეტირის, რეკეტირის
ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან დაკავშირე-
ბული პირის შემოსავალი, ქონება ან ქონებიდან
მიღებული შემოსავალი, რომლის მართლზომიერი
საშუალებებით მიღების დამადასტურებელი საბუთი
ან სხვა მტკიცებულეა არ არსებობს.

წინამდებარე მუხლი ეხება რეკეტული ქონების
ჩამორთმევასა და სახელმწიფოსათვის გადაცემასთან

დაკავშირებულ წარმოების თავში მოცემულ ტერმინთა განმარტებას.

პირველყოვლისა კანონმდებლის მიერ, განმარტებულია რეკეტის, როგორც სამართლებრივი დეფინიციის მნიშვნელობა.

რეკეტად მიხნეულია: სისტემატური, არაერთჯერადი და ორგანიზებული შემოსავლისა თუ სხვა ქონებრივი სარგებლის მიღება.

ანუ რეკეტისათვის დამახასიათებელია 3 ძირითადი ნიშანი შემოსავლისა თუ სხვა ქონებრივი სარგებლის მიღებისა - სისტემატურობა, არაერთჯერადობა და ორგანიზებულობა.

აღნიშნული მუხლის დეფინიცია საშუალებას გვაძლევს განვაცხადოთ: ერთ-ერთი ნიშანის არქონის შემთხვევაშიც კი ჩვენ სახეზე არ გვექნება რეკეტი.

რეკეტის განსაზღვრიდან გამომდინარე იგი უშუალოდ დაკავშირებულია განზრახ დანაშაულის ჩადენასთან, რომელიც 5 კალენდარული წლის განმავლობაში ორჯერ მაინც უნდა იყოს განხორციელებული იმ მიმართებით, რომ ნასამართლობა არ უნდა გაქარწყლებული ან მოხსნილი ამასთანავე, აღნიშნული დანაშაულის ჩადენისას არ უნდა შედიოდეს რეკეტორის დაპატიმრება და სასჯელის მოხდის ვადა.

რეკეტულ დაჯგუფებაში კანონმდებელი მოიაზრებს ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა ნებისმიერ გაერთიანებას, რომელთა საქმიანობაც რეკეტთანაა დაკავშირებული.

რეკეტირად ითვლება პირი, რომელიც რეკეტული დაჯგუფების საქმიანობას წარმართავს ინდივიდუალურად ან სხვა პირებთან ერთად. ამასთანავე, აუცილებელია რომ მას გააზრებული ჰქონდეს რეკეტული დაჯგუფების

წარმართვა ან მასში სხვაგვარი საქმიანობის განხორციელება. იგი ამასთანავე წინასწარი შეცნობით გააზრებულიად უნდა წყვეტდეს ან მონაწილეობდეს რეკონსტრუქციულ დაჯგუფებებს ან რეკონსტრუქციულ დაჯგუფებასა და მსგავსებებს შორის წამოჭრილი დავების გადაწყვეტაში.

რეკონსტრუქციის ოჯახის წევრად ითვლება:

- მუდმივად
- არასრულწლოვანი შვილი და გერი
- მასთან მუდმივად მცხოვრები პირი

რეკონსტრუქციის ახლო ნათესავად ითვლება:

- რეკონსტრუქციის ოჯახის წევრი
- პირდაპირი აღმავალი და დაღმავალი შტოს ნათესავი
- და-ძმა
- მშობლები
- მუდმივად
- მშობლისა და შვილის გერები

რეკონსტრუქციის დაკავშირებულ პირად ითვლება ის პირი, რომელსაც საკუთრებაში აქვს რეკონსტრუქციის შედეგად მიღებული ქონება და ამ ქონებით სარგებლობს რეკონსტრუქციის ყოველივე აღნიშნულის შესახებ უნდა არსებობდეს საკმარისი მტკიცებულებები, რომელიც სასამართლო განხილვისას იქნება წარმოდგენილი.

რეკონსტრუქციულ ქონებად ითვლება:

- რეკონსტრუქციის მიღებული ქონება;
- რეკონსტრუქციის ქონებიდან მიღებული შემოსავალი;
- რეკონსტრუქციის ქონებიდან მიღებული შემოსავალით შექმნილი ქონება;
- რეკონსტრუქციის დაჯგუფების, რეკონსტრუქციის ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან მასთან დაკავშირებული პირის შემოსავალი, ქონება ან ქონებიდან მიღებული შემოსავალი, რომლის

მართლზომიერი წარმოშობის დამადასტურებელი
მტკიცებულებები არ არსებობს.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მუხლი 356². სარჩელის აღძვრა რეკეტული ქონების
ჩამორთმევისა და სახელმწიფოსათვის გადაცემის თაო-
ბაზე.

1. რეკეტული ქონების ჩამორთმევისა და სახელმწიფო-
სათვის გადაცემის თაობაზე სარჩელის აღძვრის
უფლება აქვს პროკურორს რეკეტირის მიმართ სასა-
მართლო განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლიდან
30 დღის ვადაში.
2. რეკეტული ქონების ჩამორთმევისა და სახელმწიფო-
სათვის გადაცემის თაობაზე სარჩელი შესაძლე-
ბელია აღიძრას რეკეტული დაჯგუფების, რეკეტი-
რის, მისი ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან
დაკავშირებული პირის მიმართ.

რეკეტული ქონების ჩამორთმევისა და სახელმწიფოსა-
თვის გადაცემასთან დაკავშირებული წარმოებისას სარჩე-
ლის აღძვრის უფლება აქვს რეკეტირის მიმართ პრო-
კურორს სასამართლო განაჩენის კანონიერ ძალაში
შესვლიდან 30 დღის ვადაში.

პროკურორის მონაწილეობა სამოქალაქო საქმის განხი-
ლვაში და მითუმეტეს, მისთვის სარჩელის აღძვრის
მინიჭების უფლება ქვეყნის ახალი სამოქალაქო საპრო-
ცესო კოდექსით გათვალისწინებულ ყველა თავისაგან
გამოარჩევს X IV¹ თავს, მაგრამ აქ, როგორც შესავალში
ავლნიშნეთ, გასათვალისწინებელია თვით რეკეტირისა,
რეკეტული დაჯგუფების მიერ რეკეტული ქონების
მოპოვების ანტისამართლებრივი და ანტისახელმწიფო-
ბრივი გზები.

აღნიშნულ შემთხვევებში პროკურორი სარჩელს აღძრავს
არა მხოლოდ რეკეტირის, არამედ:

ეროვნული
საარჩევნო ადმინისტრაცია

- რეკრუტირების დაჯგუფების;
- რეკრუტირების ოჯახის წევრის;
- რეკრუტირების ახლო ნათესავის;
- რეკრუტირების დაკავშირებული პირის მიმართ იმ ქონების ჩამორთმევაზე, რაც მიღებულია;
- რეკრუტირების ვხით;
- რეკრუტირების ქონებიდან მიღებული შემოსავალით;
- რეკრუტირების ქონებიდან მიღებული შემოსავალით შეძენილი ქონებით;
- იმ ქონებით, რომლის მართლზომიერი წარმოშობის დამადასტურებელი მტკიცებულება არ არსებობს.

მუხლი 356³. ქონების ცნობა რეკრუტირებად

1. მოსამართლე რეკრუტირების დაჯგუფების, რეკრუტირის, მისი ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან დაკავშირებული პირის ქონებას ცნობს რეკრუტირებად, თუ საქმის წარმოების პროცესში სათანადო მტკიცებულებათა შეფასების საფუძველზე გაირკვა, რომ ქონება მიღებულია რეკრუტირისგან, იგი წარმოადგენს შემოსავალს რეკრუტირის მიღებული ქონებიდან, იგი შეძენილია რეკრუტირის მიღებული შემოსავალით ან არ არსებობს რეკრუტირების დაჯგუფების, რეკრუტირის, რეკრუტირის ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან დაკავშირებული პირის ქონების მართლზომიერი საშუალებებით მიღების დამადასტურებელი საბუთი ან სხვა მტკიცებულება.
2. მოსარჩელე ვალდებულია წარუდგინოს სასამართლოს მტკიცებულებები მოპასუხის ქონების რეკრუტირების თაობაზე.

აღნიშნული მუხლით:

- რეკრუტი დაჯგუფების;
- რეკრუტის;
- რეკრუტის ოჯახის წევრის;
- რეკრუტის ახლო ნათესავის;
- რეკრუტთან დაკავშირებული პირის

ქონებას მოსამართლე, –

საქმის წარმოების პროცესში;

სათანადო მტკიცებულებათა შეფასების საფუძველზე ცნობს რეკრუტულად, თუ გაირკვა, რომ ქონება მიღებულია:

- რეკრუტიდან მიღებული ქონება;
- რეკრუტი ქონებიდან მიღებული შემოსავალი;
- რეკრუტი ქონებიდან მიღებული შემოსავალით შეძენილი ქონება;
- რეკრუტი დაჯგუფების, რეკრუტის, რეკრუტის ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან მასთან დაკავშირებული პირის შემოსავალი, ქონება ან ქონებიდან მიღებული შემოსავალი, რომლის მართლზომიერი წარმოშობის დამადასტურებელი მტკიცებულებები არ არსებობს.

აღსანიშნავია, რომ მოსარჩელეს კანონი პირდაპირ ავალდებულებს, რომ მან მოპასუხის ქონების საფუძველზე სასამართლოს წარუდგინოს მტკიცებულებები.

მუხლი 356⁴. ქონების დაყადაღება

თუ არსებობს მონაცემები, რომ რეკრუტი დაჯგუფების, რეკრუტის, მისი ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან დაკავშირებული პირის მფლობელობაში არსებულ ქონებას გადაამალავენ ან დახარჯავენ ანდა სხვაგვარად გაასხვისებენ, პროკურორი ვალდებულია განცხადებით

მიმართოს სასამართლოს ქონების, მათ შორის, საბანკო ანგარიშების დაყადაღების თაობაზე.

ქართული

ამ მუხლის შესაბამისად პროკურორი ვალდებულია დაუხმოს მართლოს მიმართოს:

- ქონების;
- საბანკო ანგარიშების დაყადაღებაზე თუ არსებობს მონაცემები, რომ:
 - რეკრუტი დაჯგუფების;
 - რეკრუტის;
 - რეკრუტის ოჯახის წევრის;
 - რეკრუტის ახლო ნათესავის;
 - რეკრუტთან დაკავშირებული პირის მულობელობაში არსებულ ქონებას გადამალავენ, დახარჯავენ ან გაასხვისებენ.

356^ბ ქონების უკანონოდ ან დაუსაბუთებლად ცნობის იურიდიული შედეგები

1. თუ სასამართლომ ამ თავის 356^ბ მუხლის შესაბამისად რეკრუტი დაჯგუფების, რეკრუტის, მისი ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან დაკავშირებული პირის ქონება ცნო რეკრუტულად, ასეთი ქონება მესამე პირის კანონიერი ინტერესების დაკმაყოფილების შემდეგ გადაეცემა მის კანონიერ მესაკუთრეს, ხოლო კანონიერი მესაკუთრის დადგენის შეუძლებლობის შემთხვევაში – სახელმწიფოს.
2. თუ ქონების რეკრუტულობა ნაწილობრივ დასტურდება, სახელმწიფოს გადაეცემა მოპასუხის ქონების ის ნაწილი, რომლის არარეკრუტულობას მოპასუხე სასამართლო წესით ვერ დაადასტურებს.
3. თუ შეუძლებელია რეკრუტი ქონების პირვანდელი მდგომარეობით სახელმწიფოსათვის დაბრუნება, მოპასუხეს დაეკისრება ამ ქონების ექვივალენტური ფულადი თანხის გადახდა

4. სასამართლოს გადაწყვეტილება რეკეტული ქონების კანონიერი მესაკუთრის ან სახელმწიფოსათვის გადაცემის თაობაზე აღსრულდება "სააღსრულებო წესი" რმოებათა შესახებ" საქართველოს კანონით დადგენილი წესით.

ამ მუხლის ანალიზიდან გამომდინარეობს:
სასამართლო

- რეკეტული დაჯგუფების;
- რეკეტორის;
- რეკეტორის ოჯახის წევრის;
- რეკეტორის ახლო ნათესავის;
- რეკეტთან დაკავშირებული პირის

ქონებას თუ ცნობს რეკეტულად იგი გადაეცემა

- კანონიერ მესაკუთრეს;
- სახელმწიფოს, თუ შეუძლებელია კანონიერი მესაკუთრის დადგენა

მას შემდეგ, რაც დაკმაყოფილდება მესამე პირის კანონიერი ინტერესები.

აღნიშნული მუხლის მეორე ნაწილით სახელმწიფოს გადაეცემა მოპასუხის ქონების ის ნაწილი, რომლის არარეკეტულობას სასამართლო წესით ვერ დაადასტურებს მოპასუხე. ამასთანავე, ეს ეხება მთელი ქონებიდან ქონების იმ ნაწილს, რომლის ნაწილობრივ რეკეტულობაც დასტურდება.

ერთი შეხედვით იმ შემთხვევაში ჩვენ და არა მხოლოდ ჩვენ ზოგადად კონტინენტურ-ევროპულ სამართალთან მიმართებაში ქართული სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობისათვის უცხო სამართლებრივ ინსტიტუტთან გვაქვს საქმე, იმ თვალსაზრისით, რომ მტკიცების

ტვირთის გადატანა ხდება მოპასუხეზე, ნაცვლად მისი თანაბარზომიერი განაწილებისა მხარეებს შორის.

თუმცა, ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ 356 მუხლის II ნაწილით მოსარჩელე ვალდებულია მოპასუხის ქონების რეკვერულობის თაობაზე სასამართლოში წარმოადგინოს მტკიცებულებები.

აქედან გამომდინარე შეგვიძლია განვაცხადოთ: მტკიცების ტვირთის არატრადიციულ, არაკლასიკურ ფორმასთან გვაქვს საქმე, იგი წარმოგვიდგება ე.წ შერეული სახით, რაც, როგორც აღვნიშნეთ, იტალიური კანონმდებლობისათვისაა დამახასიათებელი.

ამ მუხლის მესამე ნაწილით მოპასუხე ქონების ექვივალენტურ ფულად თანხას გადაიხდის, თუ რეკვერული ქონების პირვანდელი მდგომარეობით სახელმწიფოსთვის დაბრუნება შეუძლებელია.

უნდა აღინიშნოს, რომ ამ მუხლის მეოთხე ნაწილით სასამართლოს გადაწყვეტილება:

- კანონიერი მესაკუთრისთვის;
- სახელმწიფოსთვის

რეკვერული ქონების გადაცემის თაობაზე აღსრულება საქართველოს კანონით “საღსრულებო წარმოებათა შესახებ” ნორმათა დაცვით მოხდება.

მუხლი 356. დაუსწრებელი გადაწყვეტილება

1. რეკვერული ქონების ჩამორთმევის თაობაზე წარმოებული საქმეების განხილვისას, როდესაც რეკვერირის, მისი ოჯახის წევრის, ახლო ნათესავის ან დაკავშირებული პირის მიმართ გამოცხადდა ძებნა, არ გამოიყენება ამ კოდექსის 233-ე მუხლის პირველი ნაწილის “გ” ქვეპუნქტი.

2. მხარეს, რომელიც არ გამოცხადდა სასამართლოში, ვგზავნება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ასლი მისი გამოტანიდან 5 დღის ვადაში.
3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული შემთხვევაში გამოიყენება სასამართლო უწყების მხარისათვის ჩაბარების (შეტყობინების) ამ კოდექსის VIII თავით დადგენილი წესი.”

აღნიშნული მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად რეკეტული ქონების ჩამორთმევის თაობაზე წარმოებული საქმეების განხილვისას დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის დაუშვებლობა არ მოქმედებს იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმის ფაქტობრივი გარემოებების შესახებ არ ეცნობა.

- რეკეტირს;
- რეკეტირის ოჯახის წევრს;
- რეკეტირის ახლო ნათესავს;
- რეკეტთან დაკავშირებულ პირს.

რამდენადაც, მათ შესახებ გამოცხადებულია ძებნა. ამ მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ასლი მისი გამოტანიდან 5 დღის ვადაში გადაეგზავნება იმ მხარეს /მისი ბოლო საცხიურებელი ადგილის მიხედვით/, რომელიც არ გამოცხადდა სასამართლოში.

ამ მუხლის პირველი და მეორე ნაწილის ანალიზი გვაძლევს საშუალებას, რომ დავასკვნათ: აღნიშნული კატეგორიის საქმეებზე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას მოქმედებს ყველა ის წესი რაც განსაზღვრულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXVI თავით, გარდა ამ მუხლის პირველი ნაწილით დაშვებული გამონაკლისისა.

ამ მუხლის მეორე ნაწილში ხაზგასმულია კანონმდებლის პოზიცია, რომ რეკეტული ქონების

ნამორთმევისა და სახელმწიფოსათვის გადაცემასთან და-
კავშირებული წარმოებისას მხარეთათვის სასამართლო
შეტყობინებისა და დაბარების წესი იგივეა, რა ~~დადგენილი~~
სიათებელია სამოქალაქო პროცესში წარმოებულ ~~ჩხვი~~
სახეებისათვის ანუ ზოგადად იგი მოქმედებს, ისე როგო-
რც გათვალისწინებულია სამოქალაქო საპროცესო კოდე-
ქსის 70-78 მუხლებით.

Designer David Meparishvili
Technical editor Archil Kopaleishvili

ტირაჟი 500 ც.
Edition 500 .

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
საქართველო, თბილისი 0160, ჯანო ბაგრატიონის 6.

ტელ: (995 32) 385 849, 384 406

ფაქსი: (995 32) 252 981

E-mail: gr_uni@posta.ge

Grigol Robakidze University
6, Jano Bagrationi Street
Tbilisi 0160, Georgia
Tel.: (995 32) 385 849, 384 406
Fax: (995 32) 252 981
E-mail: gr_uni@posta.ge

21/436

გრიგოლ რობაქიძის სახ. უნივერსიტეტის

გამომცემლობა